

Liber.

dem que ex diffinitione: vel genere: vel differentia:
• vel causis argumenta ducuntur demonstratiuis ma-
xime syllogismis vires atqz ordinem subministrat: re-
liqua vero verisimilibus ac dialecticis. Atqz hi loci
qui maxime i eorum substantia sunt: de quibz i quone dubi-
tatur ad pdicatiuos ac simplices: reliqui No ad hy-
potheticos et cōditionales respiciunt syllogismos.
CExpeditis igit locis et diligēter tā diffinitiōe qz ex-
plor luce pates factis dicēdū videt quo hi loci maxi-
marū sint differentie propositionū idqz breuiter neqz
enim longa disputatione res eget. Omnes enim ma-
xime propositiōes vel diffinitionē continēt vel descri-
ptionē: vel nois iterptationē: vel totū: vel genus: vel
partes: vel species: vel cetera: quibus differūt iter se
maxime ppositiones. Nam in eo qz sunt maxime non
differunt: sed i eo qz hec a diffinitione quidem. Illa
vō a genere: alie vero veniunt ab alijs locis: et bis iu-
re differre: hiqz earum differentie esse dicuntur: sed
quoniā diuisio Themitij patesfacta est: nūc ad Mars-
ci Tullij diuisione transeamus.

De differentijs Topicis. Liber tertius.

Mod locorū differentias multipliciter
variez tractamus: nihil mirum diligē-
tibus i genijs videri debet: cū manifestū
sit. nāquāqz rē multis sepe differētijs
atqz in varias diuisionis figurās posse p-
tiri. Nā qz singulas res nō vna: s̄ plures sepe diffe-
rētie cōprehēdūt necesse ē: vt secūduz differētiarum
varietatē fiat etiā diuersitas diuisionū: vt et numeri
nūc eas colligimus differētias: qz alij pares alij No
impares: nūc vō qz alij pmi: atqz icōpositi: alij scđi:
atqz cōpositi. Triāgulorum etiā multis modis fieri
partitionē geometricē discipline tenor ostendit: iam
tamē i oibz prouidēdū ē: vt nihil extra i qlibet diui-
sionis forma relinquatur: nihil ultra superflū ac p-
ter qd necesse ē: aggregetur: qua i re quid mirum vi-
deri debet: si cū antea fīm Themitium locorū diffe-
rentias dederimus: nūc diuersas b; Marcus Tulliū
de promainus. Lui pposita breuiter partitione: atqz
exēplis cōueniētibz expedita: tū demum quo differat
vel quo congruat superius digesta diuisioni: quomō
et altera cōcludat alteram: cōmemorabo. Nam cum
Marcus Tullius omnem logicam facultatē: quā ra-
tionē diligentem differendi dixit: duas habere par-
tes proposuerit vnam suenēdi: alteram iudicandi: et
cum locos esse diffinierit argumenti sedes a quibus
scilicet argumenta promuntur: argumentum etiā ra-
tione: que rei dubie faciat fidē diuisiōne locorū oīuz
hoc modo fecit. Ex his inquit locis: i quibus argumen-
ta inclusa sunt: alij i ipso herent: de quo agitur: alij
assumuntur extrisecus. Duas igit locorū spēs fecit.
alios. n. i ipsis questionum terminis herere propo-
suit: alios extrisecus assumi: atqz eos quidē: qui i ipsi
herēt de quibus qritur: tali diuisiōne partitur: i ipso
iuit: tū ex toto: tum ex partibus eius: tū ex nota: tū
ex his rebus: que quodāmodo effecte sūt ad id: d quo
queritur. Extrisecus autē ea dicunt: que absunt lon-
geqz disiuncta sunt: post hec eum locum: qui ab effe-
ctis dicitur: i conuenientia membra partitus est. hoc
modo. Alia enī iuit sūt cōiugata alia ex genere: alia
ex forma: alia ex similitudine: alia ex differentia: alia
ex cōtrario: alia ex cōiunctis: alia ex antecedētibus:
alia ex consequētibus: alia ex repugnatibus: alia ex

causis: alia ex effectis: alia ex comparatione maiorū
aut minorū aut parium. Quorum quidem omniū
et natura breuiter attingenda ē extra ponēda. Eorum
igitur locorū qui i ipso de quo agitur herent: priū
ē dixit a toto. Totum vniuersiūqz rei i diffinitione
constat. Omnis enim diffinitionē rei: quam diffinit ade-
quatur: qz si vnaqueqz res tota est (nihil enim inte-
grum esse nisi totum pōt.) diffinitionē quoqz totus
ē necesse ē: idest que totā rei: quam diffinit substanz
iam claudit. Diffinitionē vero ē oratio: qz vniuersiūqz
rei quidē esse designat. Ab hac ita ducit argumētum
vt si sit questio: an arbores sint animalia: dicam.
Animal est substantia animata sensibilis.

At arbor nō est substantia animata sensibilis. tum claudā.
Non sunt igitur arbores animalia.

Questio de genere: marima ppositio: vnde diffini-
tio abest: ide illud quoqz abesse: quod diffinitur loc
a diffinitione. CPartes nō sunt: quarum conuentu
efficitur totū. Partes etiā vocant que diuidit totū
hee autē species: vel forme nuncupari solēt. A quibz
hoc modo sumitur argumētū. Ab his quidē partibz
quarū cōiunctione cōponitur totum hoc modo: vt si
sit dubitatio: an anima sit corporeā: partiemur aīam
velut his tribus partibus: qz vel vegetabilēs vīz vel
sensibilē: vel intelligibilem prestet at neqz ipsum ve-
getare: neqz sētire: neqz intelligere corporale ē. Lūqz
nulla pars sit corporalis aīo aīa corporalis non
ē mōstrata ē. Questio de genere idest an anima cor-
pori subiiciatur vt generi. Marima ppositio: a qbus
partes absunt: totum quoqz abesse: locus a partibus
totum coniūgentibus. Itē ab his partibus: que totū
diuidit hoc mō: sit i questione an aīa secundū lo-
cum moueat. Dicā motus secundū locum tres spēs
sunt: cōmētū: diminutio: pmutatio: anima vero neqz
augetur: neqz minuitur: neqz ab alio loco transit ad
alii: nō igit mouēt. Questio de accidēti. Marima p-
positio eadē qz supius: locus a partibus totū diuiden-
tibus. CA nota vero argumētū ē: quoties ab iterpre-
tatione nois: rei dubie fides qrit: hoc mō: vt si dubi-
tetur: an philosophia sit bonum. Dicemus.

Philosophia est amor sapientie. Hic igit rem
At id bonum est.

non diffini-
mus: sed no-
men diffinitione prodimus. Questio de genere. Ma-
rima ppositio: nominis iterptationē rem declara-
re. locus a notatione. CConiugata sunt: que ab eodē
noīe flectunt ut a iustitia iustum iuste. Ab his ita ca-
pitur argumentum: vt si queratur: an ridere gaudes-
re sit. Dicemus: si risus gaudium est: et ridere gaudes-
re est. Questio de accidenti: marima ppositio: con-
iugatorū eandem esse naturam locus a coniugatis.
Cennis est quod de pluribus specie differentibus i
eo qz quid sit predicator. Ab hoc ita ducit argumē-
tum vt si queratur: vtrum anima numerus sit seipm
mouens vt renocrati placuit. Dicemus.

Anima substantia est. Questio de
Numerus vero substantia non est. diffinitione
Igitur anima numerus non est. locus a ge-
nere marima ppositio. Quorum diuersa sunt gene-
ra: ipsa quoqz sunt diuersa. CForma est quod de
pluribus numero differentibus in eo: qz quid sit pre-
dicatur. Ab hac fit argumentum hoc modo: vt si que-
ratur: an color in subiecto sit: id approbabim' eo: quo
niam album vel nigrum in subiecto sunt. A specie sci-
licet ad genus deducentes: questio de genere. Nam
in subiecto

in subiecto esse vel non esse: accidens vel substantia significat: que sunt prima rerum genera. Maxima propositio. In formis spectari generum proprietates locus a forma. Similitudo est rerum differentium eadem qualitas. Ab hac ita fieri argumentum videtur ut si queratur: sorte an electione rectores ciuitatibus dandi sunt negetur quoniam nec in naui quidem sorores: sed electione peritus rector eligitur. Similis est natus quidem ciuitati. gubernator autem magistratui. Questio de accidenti. locus a simili. Maxima propositio. de similibus idem est iudicium. Item a differentia: ut si queratur: an idem sit rex quod tyrannus. dicimus minime. namque in rege est pietas. iustitia: mansuetudo: in tyranno cuncta diversa sunt. questio de definitione. locus a differentia. Maxima propositio. differentium rerum non idem esse iudicium.

Contraria vero que Licero appellat quatuor dividuntur modis. aut enim aduersa sunt: ut album nigrum. aut priuata ut iustitia iniustitia: aut relativa: ut dominus: seruus: aut negativa: ut videre et non videre. ab his omnibus ita argumenta ducuntur. ab aduersis si bona est sanitas: mala est egritudo. a priuantibus. si iniustitiam fugimus sequamur iustitiam. a relatiis quidem quisquis pater vult esse habeat filium. a negantibus non me accusas fecisse: quod ine non fecisse defendis. Questiones de accidentibus. Maxima propositio: in aduersis: priuantibus: et negantibus contraria sibi conuenire non posse. In relatiis absque se relativa esse non possunt. Locus a contrariis: que melius opposita vocarentur. Adiuncta sunt: que finitimum tenent locum: ita: ut temporibus quidem tunc antecedat: ut amorem congressio: tum rei cui adiuncta sunt hereant: ut ambulationi pedum strepit: tunc consequantur: ut atrox facinus metis trepidatio. neque hec necessaria sunt: sed frequenter enemunt. Namque qui congressus est: modis omnibus amavit: et quod congressus non est: uno semel aspectu in amorem incidit. et ambulante quo potest non esse strepit pedum: et non ambulante pedes strepere: si consistens uno eodem loco pedes moueat. ei trepidare: cum nihil atrox fecerit: et non trepidare qui fecerit. ab his ducuntur argumenta: vel cum amare aliquem suspicamur quod fuerit ante congressus. vel ambulasse aliquem in locum cum pedum strepitus fuit auditus: vel atrox facinus commisso: quem trepidare videamus. atque in his questiones de accidentibus. Locus ab adiunctis maxima propositio: ex adiunctis adiuncta perpendiculariter. Antecedentia vero sunt: quibus positis statim necesse est aliud consequatur. velut cum dicimus si homo est animal est. Illegit in his temporum ratio: nec rerum necessitas varia est: sed statim ut dictum fuerit id quod antecedit. comitatur id quod est his. Hic vero locus totius in conditione est constitutus. posita enim conditione: si sit antecedens. esse necesse est: quod consequitur. hoc modo. Si peperit cum viro concubuit. antecedens est prepississe: cum viro concubuisse sequitur. namque illud queritur: quid prius tempore sit quid posterius et sepe ita variatur. ut id quod posterius est tempore: antecedens esse videatur in propositione: ut peperisse posterius est: quam concubuisse. Tamen si peperit modis omnibus cum viro concubuit. et hoc precedente: et prius posito necesse est illud intelligatur. aliquoties vero simul sunt ut si sol ortus est: dies est. aliquoties quod precedit: prius est posterius vero quod consequitur. ut si arrogans est: odiosus: est ex arrogantia enim quisque fit odiosus.

ex antecedenti igitur argumentum sumimus si peperit: cum viro concubuit: sumo quod antecedit. at perit conclusio quod sequitur. cum viro igitur concubuit. a consequentibus ita sumo. quod consequitur. at non concubuit cum viro. conclusio quod antecedit non igitur peperit. Questio est de accidenti. locum ab antecedentibus: et consequentibus. maxime propositiones posito antecedenti comitari id quod consequitur. perempto consequenti perimi quod antecedit. Repugnantia vero sunt contrariorum consequentia. ut vigilare dormire contraria sunt. stertere dormientibus adiunctum est. Stertere igitur ac vigilare repugnantia sunt. ab his ita sit argumentum. Te ne enim vigilare dicit: qui stertat questio de accidenti. argumentum a repugnantibus: maxima propositio. repugnantia sibi conuenire non posse. Causa est efficiens que quamlibet rem efficit precedens non semper tempore sed proprietate nature. ut sol diez. ab hac ita sumimus argumentum. Cur esse dubites diem: cum solem in celo esse aspicias. Questio de accidenti. nam diem esse accedit aeri. id est esse per solem lucidum. argumentum ab efficientibus causis maxima propositio: ubi causa est effectus hinc abesse non posse. Efficiendum est: quod efficit causa. ab hoc ita sumitur argumentum: an tu dubitas amasse. quam rapuit. Questio de accidenti. argumentum ab effectis. maxima propositio ubi effectum est: causam abesse non posse. veluti non absque amor: quod fuit causa: cur rapuerit: quod est effectum. Comparatio vero maioris est: quoties id quod minus est: maiori comparatur. ab hoc loco sumitur ita argumentum si: qui patriam bello persecutus est tandem veniam meruit a ciuibus: cur non nisi quod mereatur. qui ob seditionem motam actus est in exilium. Questio de accidenti: argumentum a comparatione maioris. maxima propositio. quod in re maiore valeat in minore. Minor est comparatio: quotiens major res confertur minori. atque ex ea capitur argumentum hoc modo. S. L. Gracchus. mediocriter labe factantem statum rei publicae. scipio prius interfecit. cur non catilinam orbem terre cede: atque incendio vastare cupientem consules persequuntur. Questio de accidenti. argumentum a comparatione minoris: maxima propositio: quod in re minore valeat: valeat in maiore. Paria sunt: que eiusdem quantitatis sunt. et semper paritas similitudo est quantitatis. Ab hoc ita sit argumentum. Si demosthenes quod laudare desideret: cur vituperet tullium. Questio de accidenti argumentum a comparatione parium. maxima propositio. Parium idem esse iudicium. Restat is locus quem extrinsecus dixit assumi hic iudicio nititur et auctoritate: et totus probabilis est nihil continens necessarium. Probabile autem est quod videtur vel omnibus: vel pluribus: vel doctis: vel sapientibus: et inter hos famosis atque prestantibus: vel his qui secundum unamquamque artem peritias consecuti sunt. ut medico in medicina: geometre in geometria: ab hoc loco tale est argumentum veluti si dicam difficile est cum carthaginensibus bellum gerere: quoniam id. P. Scipio cornelius africanus dixit: qui sepe fuerat expertus. Hic vero locus extrinsecus dicitur constitutus: quoniam non de his: qui predicati vel subiecti sunt termini sumitur. sed ab extrinsecus posito iudicio venit. hic etiam inartificialis: et artis expers vocatur quoniam non sibi hinc ipse conficit argumentum orator: sed preparatis positisque virtutibus testimonij. Ex

Liber

peditis igitur Marci tullii differentiis quibus ipse
 a se maximas propositiones: quas locos esse diximus
 separauit pertractanda beruiter. nibi videtur su-
 perius digesta partitio: vt ea que similia videntur: a
 semetipuis ratione congrua segregentur. Similis eni-
 videtur locus a toto: ei: qui est nota. vteroq; enim in
 diffinitione est constitutus. Nam interpretatio nomi-
 nis quedam ipsius nominis diffinitio est. Sed illa eo
 rum maxima est differentia: qz locus a toto rem diffi-
 nit a nota vero rem non diffinit: sed nomen interpre-
 tatur. Diversa vo sunt res. ac nomen. Hoc eni signi-
 ficat illud vo significatur. C Item locus a partiū enu-
 meratione consumilis videtur esse ei: qui est a forma.
 Nam et forma pars est: et qui genus dividit: enumera-
 rat partes. neq; enim aliter fieri ex forma argumentum
 potest nisi dividatur a genere sumi enim omni-
 no forma non potest: nisi per divisionem. Sed hic quo
 q; multa est differentia. nam partium enumeratio
 necesse est: ut dividat totas partes. easq; vniuersas
 ad fidem argumentatiōis assumat: siue ille ptes: siue
 species sint. vt genus quidem speciebus. totum vero
 partibus approbetur. In forma vero sufficit ad de-
 monstrandum quod de genere dicitur vna quelibet:
 C Itēz locus. a contrario et repugnantibus videtur ee
 consimilis: sed habet differentiaz: quia contraria pri-
 mis sibimet frontibus opponuntur. Repugnatia vo
 per coniunctiōem contrariorum sibi probantur ad-
 versaria: vt dormire ac vigilare statim si contraria sūt
 Stertere vero repugnat vigilatiōi iccirco qz somno
 coniungitur. C Adiuncta vero et antecedentia et con-
 sequentia quasi finitima sunt. Sed distant. quoniam
 in adiunctis nulla est necessitas in antecedentibus ve-
 ro. et consequentibus maxima. in adiunctis vero tem-
 pora nimium valent. Nam quod adiunctum est: id p-
 cedere rem solet vel cum ea uno eodemq; tempore
 esse vel subsequi posterius. At in antecedentibus ni-
 bil horum est: sed non habita temporis ratione mor-
 vt fuerit antecedens: consequens esse necesse est: et si
 consequens non fuerit antecedens necesse est interire
 C Ac de Marci Tullii locis sufficienter dictuz est. nūc
 ad themistij divisionem redeamus. et quomodo su-
 perius partitiones digeste sibi consentire possint bre-
 uiter explicemus. ac primum quidem totius partitio-
 nis differentias colligamus communiter. Superior
 autem divisione themistij docuit alios esse locos: qui in
 ipsis terminis de quibus queritur insunt alios qui ex
 trisecus assumuntur: alios q; inter vtroq; versant. vt
 hic tria intelligatur divisione. At Marci tullii divisione
 locos bifariam ostendit: Alios eni in eo ipso. de quo
 agitur herere propōit: alios extrinsecus assumi. Hic
 igitur omnes eos locos: quos medios themistius pro-
 posuit. his applicauit: atq; cōiunxit: qui sunt in ipsis
 de quibus agitur: terminis constituti: et communiter
 quidem talis divisionum differentia est: que clarus
 apparebit si singula persequamur. C Eos igit locos
 qui positi sunt in terminis: de quibus in questione du-
 bitatur. priore partitione Themistius: tum in substā-
 tia posuit: tum in substantie consequentia. In substā-
 tia sunt diffinitio: descriptio: nominis interpretatio.
 Substantie vero consequentia sunt: genus: totum:
 pars: species: causa: efficiēs: materia: forma: effectus
 corruptio: finis: vslus: communiter accidētia. Eos ve-
 ro qui extrinsecus assumuntur: tum in iudicio: tum in
 similitudine: tum in quantitatis comparatione. tum in
 oppositione: tum in proportione. tum in transi-
 missione

ptiōe separauit. Quos vero inter vtroq; posuit: hos
 in casibus et coniungatis: et divisione constituit. Sed
 Marcus tullius eos: qui in ipso sunt: de quo queritur
 tum ex toto: tum ex partibus eius: tum ex nota: tum
 ex his rebus: que quodammodo affecte sunt ad id de
 quo queritur posuit. ipsa vo que affecta sunt multifa-
 ria divisione partitus est. solum vero iudicium extrin-
 secus segregauit. pluresq; partes eorum: que in divi-
 sione themistii posita sunt substantie consequentia.
 Itemq; locos medios inter affecta numeravit. In tā
 vero varia divisione necesse est. vt vtreq; sibi non ea
 dem parte conueniant. Id vero in cunctis multiplici-
 ter divisionis fieri potest: velut si quis dividat triangulo-
 rum formas sic. Triangulorum alie sunt equilaterae
 forme: alie duo tantu latera habentes equalia: alie
 vero totis s equalib; lateribus iuncte. Rursus sit ista
 divisione vt alias dicat aliquis rectum habentes angu-
 lum. que ortogonie nuncupantur. alias dicat tribus
 acutis angulis contineri: que sunt origonie: alias in
 obtusum angulum tendi: que sunt abligonie. Necesse
 est igitur: vt vtreq; sibi diversa partium ratione con-
 ueniant. Nam quod est ortogonium: id semp vel duo
 bus lateribus equalibus continetur: vel trib; inequa-
 libus. Sed quod non est abligonium: id vel duobus
 lateribus continetur: equalibus vel tribus inequali-
 bus. Sed quod est exigonum: id vel tribus laterib;
 equalibus: vel duobus: continetur. Rursus id quod
 est equilaterum semper est exigonum. id vero quod
 duobus lateribus equalibus continetur: vel ortogon-
 ium vel abligonium vel exigonum esse potest. Qd
 vero tribus inequalibus continetur lateribus: vel or-
 togonium: vel abligonium esse necesse est. Secundū
 igitur hunc modum cunctam Marci tullii atq; the-
 mistij divisionem a principio pariter ordientes: inui-
 cem sibimet clausam esse monstramus: in quib; omni-
 bus et exemplorum: et intelligentie superius expedite
 presens debet esse memoria. Disponam⁹ igitur oēm
 themistij divisionem: et post hanc subiiciatur Tullia-
 na partitio: vt ea que dicēda sāt: apertius oculis sube-
 eta clarescant:

Themistij divisione.

Loci

In ipso Extrisecus Medijs

A subā	A sequētib;	A rei iudicio	A casib;
A definitōe	A toto v̄l gene	A similib;	A 2iugat̄
A descriptōe	nere v̄l itegro	A maiore.	A divisione
A nois in	A ptib; generi	A minore.	
terptatiōe	vel integri.	Ex oppositis vel	
	A causis effi	contrariis vel re-	
	cietibus	latiuis vel secun-	
	A materia	dum priuatio-	
	A forma	nem et habitum	
	A fine	vel per affirmatiō-	
	A gnatidib;	tionem et negas-	
	A corruptōib;	tionem	
Ab v̄sibus		Ab proportione.	
		A cōite	

Tertius

178

A cōiter accidētib⁹ Ex transsumptiōe.

M. Tullii diuīsio.

Loci	In ipso	Extrinsecus
A toto	Ab adiunctis	A iudicio & auctoritate
A partibus	Ab antecedentibus	
A tota	A consequentibus.	
Ab affectis. i.	A repugnantibus	
A coniugatis	A causis	
A genere	Ab effectis	
A forma	A comparatione	
A similitudine	Vel maiorum.	
A differentia	Vel minorum	
A contrario	Vel parium.	

Quibus ita descriptis nunc quemadmodum Marci tullii diuīsio themistii partitioni conueniat explicem⁹ cum igitur locum quem cicero dixit a toto: a substantia Themistius esse proposuit. Ut ergo enī in diffinitione consistit: siue illa substantialis sit: siue descriptio A partium enumeratione locus ex Liceronis topicis positus idem est: qui in themistii diuīsione inter medios a diuīsione nominatus est. Quotiens enī aliqd esse vel non esse monstrare contendimus: si fidem a partium enumeratione capiamus id ex diuīsione necessario faciendum est. Diuīsio vero aut formarum pcessit. aut partiu⁹. Locus quoqz qui ex diuīsione a themistio inter medios collocatus est: a cicerone in generis tractatione ponitur. ait enim tullius cu⁹ de gene re loqueretur. hoc modo. Commodo etiam tractatur hec argumentatio. que ex genere sumitur: cum ex toto partes persequare. hoc modo: si dolus malus est: cum aliud agitur: & aliud simulatur. enumerare licet quibus modis id fiat: deinde in eorum aliquem id qd arguas dolo malo eē factu⁹ includere. Quod genus argumenti in primis firmum videri solet. A notatione tullii locus is qui themistii est a nominis interpretatione. A coniugatis communis est locus: cum themistius in medios collocavit. A genere. M. Tull. posuit a toto themistius. A forma cice. a parte. i. specie themi. a similitudine cōis quidem est: nisi qd Marc⁹ tullius sub ea proportione pprehendit. A differentia tullii: vela ḡne: vel a toto in themistii diuīsioe: vel a parte intelligi potest. A genere vel a toto quidem: si sit constitutiva differentia de qua sumitur argumentum a parte vero si sit diuīsibilis. A contrario id est loc⁹ est: qui a themistio ab oppositis dictus est & extrinsecus constitutus. ab adiunctis ille est: qui in themistii partitione a cōiter accidentibus dicitur inter consequentia s̄he nos iatus Ab antecedentibus: & consequentibus locus multifariam spargitur. Nam & diffinitione & descriptio et antecedere rem & cōsequi possunt. itē qd nominis interpretatione. Item species antecedit: genus sequit̄. Causa et efficiēs antecedit: & seq̄ effect⁹ māz vero seq̄ effect⁹: Cōiter accidentia quoqz si inseparabilia sint: necesse est: vt consequantur. Coniungata

autē sese vel antecedunt: vel consequuntur. itaqz hic locus pluribus mītus est: non tam in rebus ab aliis omnibus. quam tractatione diuersis. ipsa enim conditio consequentie locum alium facit: cum ipsa conditio cōsequentie vel in diffinitione: vel in descriptio ne: vel in forma: vel i cā vel in ceteris posita sit. Re pugnātia vero oppositis aggregat efficiētia causis effientibus vel materia. effecta illi sunt consimilia loco quem Themistius posuit a fine Nam causarum effetus finis est. A comparatiōe maioris vel minoris idē locus est: qui apud Themistium inter extrinsecus locos ponitur vel minore. vel a comparatione parium inter eos qd a simili ducuntur esse putandus est. Dictum est enim in quantitate similitudinem esse paritatem. Restat locus utrisqz communis: qui extrinsecus collocatus est: quem Licerō: sicut Themistius rei iudicio esse proposuit. Et Mar. Tullii quidem diuīsio superiori Themistii partitioni tali modo poterit includi: qd licet in subiecta descriptione p̄spicere

Tulliana diuīsio.

Themistii diuīsio.

A toto	A substantia.
A partiū enumeratione	A divisione.
A notatione	A nos interpretatione
A coniugatis.	A coniugatis.
A genere	A genere vel a toto
A forma	A parte vel specie.
A similitudine	A simili.
A differentia	A toto vel a parte.
A contrario	Ab oppositis.
Ab adiunctis	A cōiter accidentib ⁹
Ab antecedentibus vel	A diffinitione vel descriptio: vel in interpretatione: vel specie: vel causa: vel materia: vel communiter accidentibus vel cōingatis.
A consequentibus	Ab oppositis.
	A causis.
	A fine.
A repugnantibus	
Ab efficientibus	
Ab effectis	
	a maiore.
	a minore.
	a similibus.
	a comparatione.
Vel maiorum	
Vel minorum	
Vel parium	

Omnis quidem. M. Tullii partitionis locoru⁹ in Themistii diuīsione superioris descriptio formula videtur conclusa. Nunc Themistii diuīsio ad marci Tullii diuīsionē reducenda est. Luius quidem multa ps Liceroni conuenit: sicut prior etiam descriptio docet. Quod vero ex Themistii superest diuīsione: id si ad Tullii partitionis ordinem referatur: facili compensatio quemadmodum ad seiniacem partitiones reducantur ostenditur. Nam continue marci Tullii diuīsioni ex themistii locis hi superiore descriptione conuenierant Liceronis quidem a toto themistij a substantia. a partiū enumeratione Liceronis diuīsioe themistij. A notatione Liceronis ab interpretatione themistij a coniugatis utriusqz communis. a genere Licerō. a toto themistij. a forma Licerō. a parte. i. spē Themistij. a similitudine communis a differentia Licerō. a toto

Liber

vela parte themist. A contrario Licero. idem apud themis. ab oppositis. et ab iunctis Licero. eundem a communiter accidentibus themist. dixit. ab antecedentibus et consequentibus mixti cum pluribus. a repugnatibus Lice. idem a themistio. ab oppositis dicitur. ab efficientibus Licero. a causis themist: ab effectis Licero. a fine themist. a comparatione maioris ac minoris. C. Tull. idem sunt a maiore ac minore themist. a comparatione parium Licero. a similibus themist. C. Tulli igitur Marci Tullii plena divisione aliquibus membris themistiane divisionis aptetur: fieri non potest: ut non membra themistiane divisionis statim ad tulliane conuenientia reducantur. Quo circa si quid reliquum est in themistii divisione: quod superiori formale non videatur ascriptus plene mari Tullii divisioni sic poterimus aptare. Inuicem igitur divisiones alterna reciprocatione coniuncte sunt. Restant autem ex themistii locis hi: ab usibus ab efficientibus et corruptionibus: et proportione et transumptione. Quorum quidem ab usib. si usus alicuius rei semper effector est: ei loco ciceronis adhibendus est: qui ab efficientibus nuncupatur. Quod si ipse usus efficitur. ei loco ciceronis aptandus est: qui ab effectis vocatur. ab efficientibus vero. si quidem efficit aliquid effectus: ab efficientibus causis est: si vero ipse effectus plenum aliquid conjectumque demonstrat. Is locus est quem ab effectis. Tullius dixit. a corruptionibus vero ab efficientibus dici potest. Nam cum omnis generatio efficiat aliquid idest substantiam forme corrumpit rursus ipsa quoque efficit quiddam idest substanciali forma spoliat ac priuat. velut mors facit corporis dissolutionem. a proportione vero idem est: quem Tullius a similibus dixit nam multorum in multis si militudo est proportio. Transumptio vero si quidecim ad maiora sit: locus a maiorum comparatione est. sin vero ad minoria: locus est a minorum comparatione: qd si ad paria: locus est a parium comparatione. atque in his omnibus reducendis tale satis est descriptionis exemplum.

ab usibus	Si ipse usus aliqd efficit. a causis.
	Si ipse usus efficit ab effectis.
ab efficientibus	Si effectus aliqd efficit. a causis.
	Si effectus efficitur ab effectis.
a corruptionibus	a causis.
a proportione	a similibus.
Si sit ad maius	a proportione maiorum.
a transumptione	Minorum.
Si sit ad minus	Parium.
Si sit ad par	

Cac de dialecticis quidem locis: quantum propositi operis ratio postulabat explicuimus. Nunc vero de Rhetoricis dicendum est: quid sint: vel quid a dialecticis discrepare videatur. Ad cuius plena disputatione

De differentiis Topicis. Liber quartus.

I quis operis titulum diligens examinator inspiciat: cum de topicis differentiis conscribam: non id a nobis tantum expectare debebit: vt locorum inter se dialecticorum: vel etiam rhetororum differentias demus. verum id multo magis vt dialecticos locos a rhetoricos segregemus: qd nos efficacius aggredi posse arbitramur

si ab ipsa facultatum natura disputandi sumamus exercitium. Ostensa enim dialectice: ac rhetorice similitudine ac dissimilitudine ab ipsarum facultatum necessitate est formis etiam locorum qui eisdem facultatibus deserunt cōitates discrepancies dicantur. dialectica igitur thesim tuū considerat. Thesis vero est sine circumstantiis questione. rhetorica vero de hypothesis. id est de questionibus circumstantiarum multitudine inclusis tractat: et differit. Circumstantie vero sunt quis. quid. ubi. quando: quomodo. quibus administrulis. Rursus dialectica quidem si quis circumstantias: veluti personam factum vel aliquod ad disputationem sumit: non principaliter: sed omnem eius vim ad thesim: de qua differit trahit. Rhetorica vero si thesim assumptam ad hypothesim trahit: et utraq; suam materiam quidem tractat: sed alterius quidem sumit: ut prouere in sua materia facultate nitatur. Rursus dialectica interrogatione: ac responsione cōstricta est. Rethorica rem propositam perpetua oratione decurrit. ite dialectica perfectis vtitur syllogismis. Rethorica enthematum breuitate contenta est. illud etiam differentiam facit: qd Rethor habet alium ppter aduersarium indicem: qui inter utrosque disceptat. Dialectico vero ille fert sententiam: qui aduersarius sedet. ab aduersario enim responsio veluti quedam sententia subtilitate interrogationis elicetur. Que cum ita sint omnis earum differentia vel in materia. vel in usu vel in fine constituta. In materia qd thesis atque hypothesis materia quidem utrisque subiecta est. in usib. qd hec interrogatione illa perpetua oratione disceptat: vel qd hec integris syllogismis. illa vero enthematibus gaudet. In fine vero qd hec persuadere iudici: illa quod vult ab aduersario extorquere conatur. Quib; ita ppter cognitis paulo posterius et questiones Rethoricas qd in constitutionibus posite sunt: et propria generis emerabimus locos. Nunc paulisper mibi videb; de tota admodum breuiter facultate tractandum magnū opus atque difficile. qd taeniam sibi met ars Rethorica cognitione iungat: non facile considerari potest: virq; est et ut auditu animaduerti queat: neduz sit facile reptum. De cuius quidem rei traditione nihil ab antiquis preceptorib; accepimus. De unoquoque enim pceptiunt nihil de communi laborantes. Quā partē doctrine vacuā ut possimus aggrediamur. Dicemus igitur de generatione artis: et speciebus et mā et partibus: et instrumento instrumentis partibus: ope etiā officiis actoris et fine: post hec de questionib; ac de locis. Quocirca qd in communi speculandū est hinc differēdi sumam exordium. Rethorice igitur genus est facultas. Species vero tres iudiciale demonstratiū: deliberatiū: et genus quidem id esse: qd dixim patet. Species autem iccircum sunt: quas enumeraūimus superius: quoniam in his est tota facultas. Rethorice in iudiciali genere carū integrata est. Itē in demonstratiō: vel deliberatiō. hinc hec genera sunt causaz. Omnes enim cause vel speciales vel individue sub horum triū generū uno cadunt: ut sub iudiciali quidem speciales vel maiestatis: vel repetūrum. Sub deliberatiō vero cadunt quecumque cāe consultationē hinc: ut si specialiter accipias de bello vel pace. Eodem modo etiam in demonstratiō quecumque veunt in laudem: aut vituperatione: spālē quidem ut laus viri fortis. Individue vero ut laus scipiois sub demonstratione ponuntur. Materia vero huius facultatis est omnis res quidem pposita ad dictiōnem. fere autem est ciuilis questio. In hac spē a Rethorica venientes quis quedas